

TÓTH JÓZSEF: TÉRSZERKEZETI, NÉPESSÉG- ÉS TELEPÜLÉS- FÖLDRAJZI TANULMÁNYOK

(Imedies Kiadó, Pécs, 2008. 427 o.)

KRISZTIÁN BÉLA

A különböző oldalról vizsgált gazdaság és társadalom emberi erőforrás összetevői korszakonként más és más hangsúllyal szerepelnek. A tudományfejlődéssel együtt a vizsgálódások komplex jellege erőteljesen kitágult. A folyamatot jól tükrözi dr. Tóth József egyetemi tanár új kötete, a *Térszerkezeti, népesség- és település-földrajzi tanulmányok* c. mű, amely korábbi munkáinak egyfajta esszenciális, célra orientált válogatása.

Az öt fejezetben (Általános társadalomföldrajz, A térszerkezet kutatása, Népességföldrajz, Településföldrajz és Oktatásföldrajz) huszonegy téma szerepel, melyek a következők: A lokálitás és globalitás, röviden a világmodellekről; A földrajztudomány egy új ága: a talentumföldrajz; Magyarország nemzetközi összehasonlításban; A hazai gazdaságkörzet-kutatás néhány történeti és elméleti módszertani kérdése; Kell-e nekünk régió?; Régiók és térszerkezeti egységek; A Nyugat-dunántúli régió és alapvető társadalomszerkezeti problémái; Néhány gondolat a migrációról; Migráció Közép-Európában (kutatási tézisek); Balesetek, gyilkosságok Magyarországon; A magyar kultúra jellemzői a XXI. század elején; Adalékok Magyarország bűnözés-földrajzához; Az agglomerálódás stádiumai és történelmi előzményei; Az urbanizációs folyamat és az Alföld településrendszere; Az Alföld településrendszere a harmadik évezred elején; Kistélepülések az agglomerációban; Az agglomerálódás szerepe a népesség területi koncentrációjában (Szeged példáján); Népességünk iskolázottsági képe a harmadik évezred elején; Az egyetem kapcsolatrendszere; A tudományos kutatás néhány aspektusa az ezredfordulón.

A kötet aktualitása az oktató és hallgató számára az együttműködés lehetséges alapja, a változatos témák viszont a nemzetközi tudásfolyamba kapcsolódnak. Az OECD egyik most kezdődő kutatási programja az európai felnőtt, közte a magyar népesség különböző képességeit méri. Dr. Tóth József tanulmányai között számos olyan van, amely a témát előkészítő gondolkodást támogatja, akár a talentumföldrajz, a térszerkezeti egységek, az iskolázottsági állapot vagy a kulturális jellemzők témáit tekintjük. A Szerző geográfiai tudatossággal a szaktudományok kölcsönhatásának érvényesítése nyomán a gondolkodási stílus integrációjával új metodológiai kérdéseket vet fel, amelyeket a kutatás ezredfordulós aspektusai és a globalitás tekintetében dolgozott fel, továbbgondolkodásra készítette az olvasót. A 21. század első évtizedének meghatározó folyamata a globalizáció. A földrajztudomány, amely min-

dig globális tudomány volt, ebben a más helyzetben korábbi eredményein alapozva a kulturális globalizáció körére is kiterjeszti látásmódját. Az utolsó fejezet utal egyes K+F kérdésekre, egyben távolabbra is mutat. A kötetben sorakozó tanulmányok olyan időszakban születtek, amelyben az információs világhálózat kiépülésének vagyunk tanúi. Ez alapvetően megváltoztatta a tudáshoz való viszonyunkat. Tóth József itt is és másutt is megfogalmazza: az új információs-kommunikációs technológiák nemcsak a tudáshoz való hozzáférés lehetőségeit bővítették ki, hanem a személyek közötti kapcsolatteremtés új formáit is lehetővé teszik. A földrajztudományban, azon túl, hogy kitágították a komplex látásmód és tanulás lehetőségét, újfajta különbségeket is kialakítottak az országok, társadalmi csoportok és személyek között. Egyre növekszik annak a földrajzi tudásnak és módszereknek az aránya, amely más formában már nem is érhető el, és valószínűleg közel az idő, amikor egyszerű hétköznapi tevékenységeket sem tudunk elvégezni az infokommunikációs eszközök nélkül. Tóth József professzor kötete a hálózati tudás új eleme – a megalapozott tudásra épülő földrajztudomány innovációjának egyik eszköze, hiszen a nyomtatásba foglalt tudásról még az infokommunikáció rohamos terjedése mellett sem mondhatunk le.